

BOEKBESPREKINGEN

Hanlin, R. T. 1998. Illustrated Genera of Ascomycetes Vol. II. 258 pp. Vele lijntekeningen, ringband. Prijs \$ 38. APS Press (ISBN 0-89054-198-1).

Hanlin, R. T. 1998. Combined keys to Illustrated Genera of Ascomycetes Vol. I & II. 113 pp. 3 figuren, gebrocheerd. Prijs \$ 22. APS Press (ISBN 0-89054-199-X)

Beide boekjes zijn een vervolg op het eerste deel van *Illustrated Genera of Ascomycetes*, dat in 1990 verscheen (en nog steeds verkrijgbaar is, prijs \$ 38), en een behoorlijk succes werd door de combinatie van beknopte en duidelijke beschrijvingen en duidelijke, nogal schematische lijntekeningen van de hand van Carol Gubbins Hahn. Nu verscheen dan, inmiddels enkele jaren geleden alweer, het tweede deel. De opzet is onveranderd, met een korte 'Introduction' een sleutel tot de genera, een deel met beschrijvingen en illustraties van elk genus op twee tegenover elkaar liggende bladzijden, gevolgd door een literatuurlijst en een index. De beschrijvingen zijn doorgaans voldoende gedetailleerd. De afbeeldingen in deel twee zijn van een even hoge kwaliteit als die van het eerste deel. Per geslacht is meestal één, soms zijn er twee soorten afgebeeld, d.m.v. habitustekeningen, details van de wandstructuur van de vruchtlichamen, asci en ascosporen en steriele elementen, zoals parafysen. Evenals in deel 1 worden 100 geslachten behandeld. De gecombineerde sleutels voor beide delen zijn niet in deel 2 opgenomen, maar in een apart boekje, dat jammer genoeg niet voorzien is van die handige ringband. Dit bevat tevens een synoptische sleutel ('synoptic character list'), correcties en aanvullingen op deel 1, afbeeldingen ter verklaring van terminologie van sporen en weefsels, en een glossary (verklarende woordenlijst), die door de gebruikers van het eerste deel node werd gemist.

De Ascomycota is met meer dan 3000 erkende geslachten (en meer dan 30.000 soorten!) verreweg de grootste afdeling in het schimmelijk. Min of meer complete sleutels tot de genera zijn er voor slechts een handjevol ordes en families, en het lijkt onwaarschijnlijk dat er ooit zoiets voor de ascomyceten als geheel zal verschijnen. Determinatie tot op het geslacht kan dus veel tijd en moeite kosten, maar heeft dan ook wel degelijk waarde. Deze uitgaven zijn hier met name voor bedoeld, en wie wil doordetermineren tot de soort kan gebruik maken van de verwijzingen naar de gespecialiseerde literatuur. Natuurlijk heeft een determineerwerk waarin maar 200 geslachten worden behandeld haar beperkingen, maar veel van de opgenomen geslachten zijn algemeen, en bovendien gunt het de beginnende mycoloog een stimulerend kijkje op de grote diversiteit van de ascomyceten, want naast de bekendere pyrenomyceten en discomyceten zijn ook vertegenwoordigers van de echte meeldauwen, gisten, en de op insecten gespecialiseerde genera zoals *Laboulbenia* en *Herpomyces* (kakkerlakken!), en zelfs korstmossen opgenomen.

De sleutels zijn met opzet eenvoudig gehouden, en de gecombineerde sleutel is opgedeeld naar sporenkenmerken zoals pigmentatie en aantal septen. Speelden aan het begin van de vorige eeuw dergelijke kenmerken nog een belangrijke rol op geslachtsniveau in de schimmeltaxonomie, in de modernere opvattingen zijn variaties hierin veelal toelaatbaar binnen één geslacht. De beschrijving van sommige genera dekt niet de totale variatie in morfologie van de ertoe gerekende soorten. De auteur waarschuwt daar zelf overigens ook al voor, en benadrukt tevens dat wanneer men een specimen heeft gedetermineerd met de sleutels, een kritische vergelijking met de beschrijving van het geslacht absoluut noodzakelijk blijft. Overigens biedt de synoptische sleutel in 'Combined keys' hier enig soelaas, maar ook hiermee zal niet altijd een bevredigend resultaat worden bereikt.

Voor zover ze bekend zijn worden de anamorfen ook nog vermeld, maar dat is het dan ook. Een beschrijving van deze asexuele vormen of 'anamorfen' valt begrijpelijkerwijze buiten het bereik van dit boek, maar al die witte ruimte op de pagina's met de figuren had toch gebruikt kunnen worden om een aantal zeer algemeen voorkomende anamorfen bij hun ascusvormende teleomorfen af te beelden. Neem nu het geval van *Pestalospheeria*, waarvan de anamorf *Pestalotiopsis* een veel algemenere, gemakkelijk herkenbare vorm is. Ook een groot aantal andere genera waaronder *Diaporthe*, *Valsa* en *Sarea* hebben één op één relaties met goed herkenbare anamorf-genera. Zo had de student, waarvoor deze boekjes bedoeld zijn, op deze verbanden gewezen kunnen worden. Evenmin wordt een poging ondernomen de evolutionaire verwantschappen tussen de genera enigszins te duiden. Dit had goed gekund door bij elk geslacht de namen van de familie en orde te vermelden.

Voor wie zich serieus met de studie van de ascomyceten bezig wil gaan houden en dus bereid is naar de bibliotheek te komen om vervolgonderzoek te doen, zijn deze boekjes zeker bruikbaar. Er zijn voldoende verwijzingen opgenomen naar andere literatuur, en ze bieden toch ook een heel andere insteek dan de populaire boeken van Ellis & Ellis, die vooral op waardplant zijn gebaseerd. Weliswaar bieden die werken de mogelijkheid soorten te determineren, maar ze geven geen specifieke literatuurverwijzingen en zijn evenmin volledig.

De delen 1 en 2 en het boekje met gecombineerde sleutels zullen in de NMV-bibliotheek beschikbaar zijn.

Gerard Verkley, Utrecht

Fungi non delineati raro vel haud perspecte et explorate descripti aut defenite picti. Pars X-XII, 2000. Libreria Mykoflora, Via Ottone Primo 90, I-17021, Alassio (SV), Italia (E-mail: mykoflora@mail.sirio.it).

X. Dit deeltje van de Italiaanse serie 'Fungi non delineati' is de Index van de afleveringen I-IX en wordt geleverd samen met een fraaie band voor de eerste set van tien. Overigens is de betaling vanuit Nederland een probleem daar de uitgever die niet wenst te ontvangen via een bank of de postgiro, vanwege de hoge kosten die daaraan voor hem verbonden zijn. Tot nu toe betaalde ik per internationale postwissel, maar de kosten daarvan zijn drastisch verhoogd. Men is dus gewaarschuwd.

XI. V. Antonin & P. Skubla, 2000. Interesting macromycetes found in the Czech and Slovak Republics. 46 pp., 8 platen met 16 kleurenfoto's.

In dit deeltje worden een boleet, *Boletus dupainii*, en elf soorten van de plaatjeszwammen uitgebreid beschreven en geïllustreerd. Drie taxa zijn nieuw, nl. *Pluteus favrei*, *Gymnopilus josserandii* en *Hygrophoropsis aurantiaca* var. *robusta*. Het laatste taxon werd gevonden in loofbos, op rottende Eikhaas (*Griffola frondosa*)! Er is ook een nieuwe combinatie voor een var. van de Witte stinkmycena, *Hemimycena delectabilis* var. *bispora*. Verder worden behandeld: *Clitocybe candicans* var. *dryadicola*, twee *Cortinarius*-soorten, *C. balteatocumatilis* var. *laetus* en de Aangebrande gordijnzwam, *C. uraceus*, *Gymnopus luxurians*, *Lactarius nanus*, *Lepiota hystrix*, *Leucoagaricus pilatianus* en *Phaeocollybia christinae*. De kleurenfoto's zijn heel goed.

XII. G. Baiano, D. Garofoli & M. Filippa, 2000. Ascomiceti interessanti del Nord Italia. 74 pp., 12 platen met 23 kleurenfoto's en een aquarel.

Twaalf van de 16 in dit boekje beschreven en afgebeelde taxa zijn slecht bekende of zeldzame *Peziza*-soorten, waaronder vier die door Donadini beschreven werden: *P. merdae*, *P. coquandii*, *P. azureoides* en *P. pseudovesiculosa* en vier van Midden-Europese oorsprong: *P. acroornata*, *P. saliciphila*, *P. luteoloflavida* en *P. maximovicii*. Daarnaast worden drie *Helvella*-soorten behandeld: *H. aestivalis*, *H. brazeiana* en *H. confusa* en tevens *Spooneromyces helveticus*, *Microstoma hiemalis* (aquarel) en *M. protacta*. In de tekeningen van de microscopische structuren wordt veel aandacht besteed aan de weefsels van het excipulum.

XIII. J. A. Muñoz. 2000. El genero Leccinum S.F. Gray en el Norte de España. 47 pp., 16 platen met 19 kleurenfoto's en 6 aquarellen.

Veertien soorten plus een variëteit en een forma worden beschreven en afgebeeld. Acht van de taxa zijn vrij goed bekend en reeds vele malen afgebeeld; minder bekende namen zijn echter *L. scabrum* var. *melaneum*, *L. nucatum*, *L. brunneogriseolum*, *L. cyaneobasileucum*, *L. umbrinoides*, *L. lepidum* en *L. corsicum*. Een sleutel tot de soorten van *Leccinum* (van Zuid-Europa?) wordt gegeven. Jammer genoeg is de gehele publicatie in het Spaans. Nieuwe dingen bevat dit deeltje niet; wel een paar goede kleurenfoto's van zeldzame soorten. Het plaatje van *L. aurantiacum* is tamelijk onherkenbaar.

Kees Bas, Leiden

ZUIDHOLLANDSE WERKDAG

De Zuidhollandse Werkdag wordt deze keer verzorgd door de Werkgroep Oud-Beijerland. In de Hoekse Waard zijn voldoende gebiedjes om 's morgens op excursie te gaan. 's Middags gaan we de gevonden paddestoelen determineren. Een goede gelegenheid om kennis op te doen en uit te wisselen! De datum is 15 september. Voor de goede gang van zaken is het wel noodzakelijk om je tijdig op te geven, in ieder geval voor 6 september. Nadere gegevens worden dan opgestuurd.

Grieta Fransen, Jan Shuytersstraat 14, 3141 KH Maassluis
Tel. 010-5913948. E-mail g.fransen@hetnet.nl

EXCURSIE GELDERSE NMV-LEDEN

Op zondag 21 oktober gaan we naar Landgoed Zwaluwenburg en willen we verzamelen in Oldebroek, bij de kerk langs de weg Elburg-Wezep, om 10.30 uur. Ook te bereiken met buslijn 100 (Zwolle-Harderwijk). Nadere informatie bij Emiel Brouwer of Lies Jansen. Landgoed Zwaluwenburg ligt op de rand van de Veluwe en het IJsselmeer, is nog weinig bezocht, maar in de lanen groeien o.a. Truffelknotszwam en Hanenkam.